

Jurnalul călătoriei lui Gramolino

COOLegere de gramatică
pentru clasa a V-a

Continutul propozițiilor	9
I. Enunțul. Punctuația enunțului	10
II. Propoziția. Tipuri de propoziții	13
Evaluare	16
Continutul vocabularului	18
I. Vocabularul	19
II. Sinonimele	22
III. Antonimele	25
IV. Câmpul lexical	28
Evaluare	30
Continutul celor cu auzul fin – Fonetica	32
I. Tipuri de sunete	33
II. Alfabetul limbii române. Corespondența sunet-literă	36
III. Silaba. Accentul	39
Evaluare	41
Călătorie pe Continentul morfologiei	42
I. Primul popas – Țara verbului	43
Verbul meu preferat, la persoana I singular	43
Conjugările. Predicatul verbal	45
Verbe predicative și verbe nepredicative	48
Modurile predicative ale verbului	50
Forme verbale nepersonale	53
Evaluare	55
II. Țara substantivului	57
Clasificarea substantivelor	57
Genul și numărul substantivelor	60

Evaluare.....	65
Articolul	67
Evaluare.....	71
Excursie pe Continentul sintaxei	74
I. Țara atributului	75
O unealtă necesară – prepoziția	78
Evaluare	81
II. Țara subiectului	83
Evaluare.....	87
Întoarcerea pe Continentul morfologiei	89
I. Țara pronumelui	90
Pronumele personal propriu-zis	90
Pronumele personal propriu-zis.	
Forme accentuate și forme neaccentuate	93
Alte pronume personale propriu-zise	97
Pronumele personal de politețe	97
Evaluare.....	101
II. Țara adjectivului	103
Articolul demonstrativ	108
Gradele de comparație ale adjectivului	111
Evaluare.....	116
III. Țara numeralului	118
Numeralul cardinal	119
Numeralul ordinal	123
Evaluare	125
În loc de încheiere	128

Continentul propozițiilor

Suntem aproape gata de călătorie! Gramolino își adună cuvintele în bagaj și pornește la drum. În această etapă, ne vom pregăti de marile călătorii pe continentele gramaticii, prin strângerea tuturor instrumentelor indispensabile comunicării verbale și scrise – cuvintele, propozițiile, semnele de punctuație. Căci cuvintele sunt ca oglinzile – exprimă și ne exprimă. Iar noi vom porni la drum împreună pentru a învăța să ne exprimăm mai bine. Mult succes!

I. Enunțul. Punctuația enunțului

Într-o zi însorită de septembrie, Gramolino a debarcat pe Tărâmul semnelor de punctuație însuflețite.

El s-a înfățișat înaintea mai-marilor acestui tărâm, cerându-le îngăduința de a poposi pentru o vreme pe aceste meleaguri. Conducătorii tărâmului aveau un aspect fizic deosebit. Trupul lor era format dintr-un semn de punctuație. Plini de bunăvoință, ei i-au permis lui Gramolino să se plimbe pe tărâmul lor.

Fără să piardă vremea, Gramolino a străbătut în lung și în lat întregul ținut. Și-a făcut și un prieten, Tito. El a observat că, atunci când locuitorii își scriau mesaje, mergeau la stăpânii tărâmului, pentru ca aceștia să-și pună pecetea la sfârșitul enunțurilor scrise.

Aplicații:

- 1 **Întindeți o invitație primită de Gramolino de la primul prieten de pe noul tărâm. Completează spațiile libere cu semnele de punctuație potrivite pentru fiecare enunț.**

Dragă Gramolino_

Te invităm la noi, la cină_ Ce mult ne-am bucura dacă ai veni_

Am pregătit și câteva jocuri_ de-a leapșa, karaoke și telefonul fără fir. Ți plac aceste jocuri_ Ne vei răspunde diseară, la ora 18.

Cu drag_

Tito

,

:

?

!

.

2 Gramolino a dat curs invitației noului său prieten, Tito, dar acesta i-a cerut să răspundă la câteva întrebări. Ajută-l pe Gramolino să răspundă corect!

Respect pentru oameni și cărți

„Oamenii sunt ca oglinzile. Nu știi? Te așezi lângă unii și te vezi urât. Lângă alții te vezi prost. Iar lângă alții te vezi neclar. Ce să mai crezi? Iar asta îți creează nesfârșite păreri de rău!

Uneori, însă, foarte rar, există oameni lângă care te vezi nu neapărat frumos, nu neapărat ideal, ci te vezi doar întreg sau complet sau pur și simplu acceptabil.”

(după Hans Christian Andersen – „Crăiasa Zăpezilor”)

- Câte paragrafe conține textul dat? _____
- Câte enunțuri are primul paragraf? _____
- Câte enunțuri are al doilea paragraf? _____
- Încercuiește prima literă de la începutul fiecărui enunț. Ce observi?

e. Subliniază predicatul din ultimul paragraf. Verifică-te împreună cu un coleg!

3 A venit rândul lui Gramolino să te provoace la un concurs. El își aduce aminte o întâmplare petrecută la școală. Completează spațiile punctate cu semnele de punctuație potrivite:

În clasa a IV-a, colegul meu, Pavel, era un elev năzdrăvan. Obiceiul lui era să vorbească neîntrebat în ore. Doamna învățătoare își întrerupea adesea lecția, pentru a-i spune:

„Fii atent, Pavel.”

Într-o zi, Pavel n-a venit la școală, pentru că era bolnav. Ora de matematică s-a desfășurat în liniște, până când, la un moment dat, s-a creat rumoare. Vorbeam ne foiam în bănci, râdeam.

Doamna învățătoare scria la tablă și, fără să se întoarcă, a spus:

„Taci, Pavel.”

Am început cu toții să râdem, căci, de data aceasta, nu vorbea Pavel, căci era absent.

A doua zi, i-am povestit lui Pavel întâmplarea și a înțeles că trebuie să fie cuminte în ore.

4 Stabilește, cu ajutorul săgeților, corespondența între enunțurile date și tipurile lor.

Enunțul

Te aștept la intrarea în cinematograful.

Vino repede!

Vei întârzia mult?

Credeam...

Ce bine că ai sosit la timp!

Tipul de enunț

enunț interogativ

enunț asertiv

enunț imperativ

enunț asertiv

enunț exclamativ

5 Scrie rolul semnelor de punctuație pe care le-ai completat la exercițiul 4.

Respect pentru oameni și cărți

6 Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă afirmația e adevărată, încercuiește litera A. Dacă afirmația este falsă, încercuiește litera F.

Sfârșitul unui enunț asertiv/declarativ este marcat cu punct sau cu puncte de suspensie.

A F

Punctele de suspensie marchează o întrerupere a vorbirii.

A F

Semnul întrebării marchează sfârșitul unui enunț exclamativ.

A F

Semnul exclamării marchează sfârșitul unui enunț exclamativ.

A F

Finalul unui enunț imperativ este marcat prin semnul exclamării.

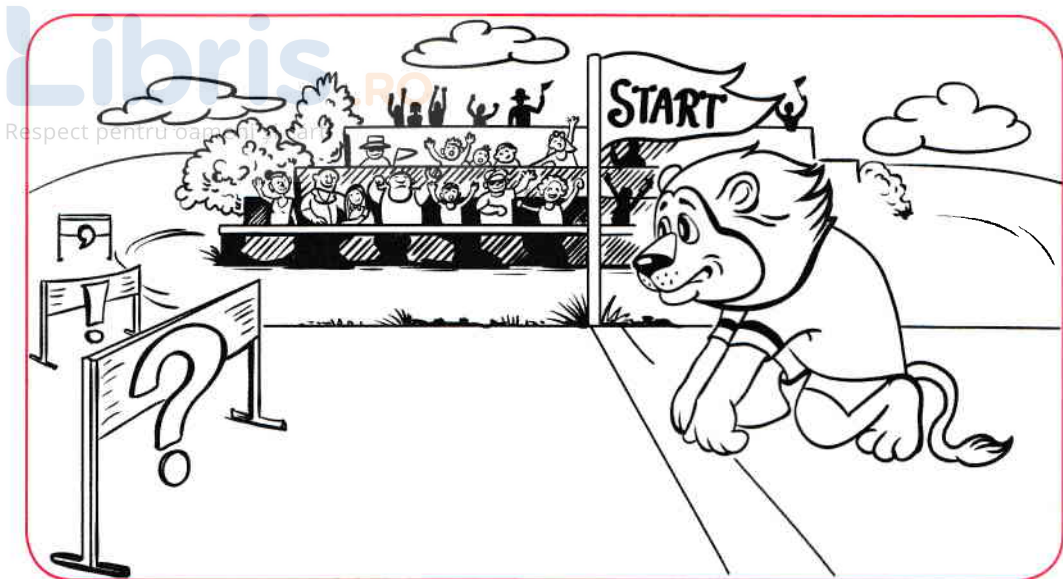
A F

7 Scrie un dialog, de șase-opt replici, în care să redai întâlnirea ta cu un fost coleg de școală. Folosește semnele de punctuație învățate!

8 Rescrie enunțurile de mai jos, astfel încât să obții enunțuri exclamative, apoi interogative.

Tu știi de glumă.

A venit timpul pentru pauză.

II. Propoziția. Tipuri de propoziții

Gramolino s-a așezat la linia de start. Cursa cu obstacole va începe în curând. Spectatorii aclamă. Arbitrul privește cronometrul. Peste puțin timp, va da startul. Oare va obține Gramolino cel mai bun timp?
Ajută-l să câștige, rezolvând cerințele de mai jos.

Aplicații:

1 Propoziția este comunicarea cu un singur _____.

2 Se dă textul:

„Oamenii sunt ca oglinzile. Nu știi? Te așezi lângă unii și te vezi urât. Lângă alții te vezi prost. Iar lângă alții te vezi neclar. Ce să mai crezi? Iar asta îți creează nesfârșite păreri de rău!

Uneori, însă, foarte rar, există oameni lângă care te vezi nu neapărat frumos, nu neapărat ideal, ci te vezi doar întreg sau complet sau pur și simplu acceptabil.”

(după Hans Christian Andersen – „Crăiasa Zăpezilor”)

Transcrie:

a. o propoziție asertivă:

Ce semn de punctuație are la sfârșit?

b. o propoziție interogativă:

Ce semn de punctuație are la sfârșit?

c. o propoziție exclamativă:

3 Câte propoziții există în ultimul paragraf? Motivează-ți răspunsul!

4 Scrie întrebările la care răspund cuvintele din enunțurile date, apoi stabilește, prin încercuire, dacă propozițiile sunt simple sau dezvoltate.

a. Gramolino a răspuns corect.

propoziție
simplă

propoziție
dezvoltată

b. Gramolino și Tito s-au împrietenit.

propoziție
simplă

propoziție
dezvoltată

c. Tito știe jocuri interesante.

propoziție
simplă

propoziție
dezvoltată

d. Ei se joacă.

propoziție
simplă

propoziție
dezvoltată

5 Analizează propozițiile de mai jos, după alcătuire (simple sau dezvoltate) și după aspectul verbului cu rol de predicat (afirmative sau negative).

a. Pavel nu ascultă.	d. Elevii stau în bănci.
b. Nu Gramolino vorbește.	e. Pavel nu a terminat exercițiul.
c. Învățătoarea explică lecția.	f. Gramolino și Pavel au discutat.

6 Transformă propozițiile simple de la exercițiul anterior în propoziții dezvoltate.

7 Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă afirmația e adevărată, încercuiește litera A. Dacă afirmația este falsă, încercuiește litera F.

Propoziția <i>Pavel a deranjat lecția.</i> este asertivă.	☐ A ☐ F
Punctul marchează sfârșitul unei propoziții asertive.	☐ A ☐ F
La sfârșitul propozițiilor care exprimă o poruncă, un îndemn sau o urare se folosește semnul exclamării.	☐ A ☐ F
Enunțul <i>L-ai ajutat pe Gramolino, de aceea el a câștigat concursul.</i> conține trei semne de punctuație.	☐ A ☐ F
Virgulele din propoziția <i>Vom citi o poezie, un basm și un roman.</i> delimitează termenii unei enumerații.	☐ A ☐ F